

OTWARTE SEMINARIA IETU

RAPORT POCZĄTKOWY DLA OBIEKTÓW PRZETWARZANIA ODPADÓW

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE **w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola)**, nazywana dyrektywą **IED**, wprowadziła pojęcie sprawozdania bazowego.

Transpozycji przepisów dyrektywy IED w Polsce dokonano w roku 2014, w zakresie regulacji ustawy **Prawo ochrony środowiska**, w której sprawozdanie bazowe (ang. *baseline report*) nosi nazwę „raportu początkowego”.

Raport początkowy

jest opracowaniem zawierającym informacje o miejscu prowadzenia działalności, konieczne do ustalenia stanu gruntów i wód podziemnych, przygotowanym w taki sposób, aby było możliwe wykonanie ilościowego porównania ich początkowego zanieczyszczenia ze stanem po zakończeniu działalności.

Obowiązek sporządzenia **raportu początkowego** dotyczy większości instalacji, których eksploatacja wymaga uzyskania pozwolenia zintegrowanego i jest on załącznikiem do **wniosku o wydanie lub zmianę pozwolenia zintegrowanego**.

Jego zasadniczym celem jest określenie początkowego stanu zanieczyszczenia gleby, ziemi oraz wód gruntowych substancjami powodującymi ryzyko w przypadku instalacji stwarzających takie zagrożenie.

Prawo ochrony środowiska określa wymagania odnośnie zakresu wniosku:

- wymagania ogólne odnośnie wszystkich rodzajów wniosków – art.184 Poś;
- **• dodatkowe wymagania do wniosku o pozwolenie zintegrowane – art. 208 Poś;**
- informacje specyficzne dla poszczególnych rodzajów oddziaływań – art. 221 POŚ (powietrze), art. 232 (hałas), art. 235 (promieniowanie niejonizujące), art. 18 i inne ustawy o odpadach, art. 122-132 ustawy Prawo Wodne.

Wniosek musi wykazać (art. 204), że eksploatacja instalacji:

- prowadzona jest w zgodzie z wymogami najlepszej dostępnej techniki;
- nie powoduje przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji;
- nie powoduje przekroczenia standardów jakości środowiska;
- zapewnia wysoką ochronę środowiska jako całości

oraz musi zawierać szczegółowy opis (art. 208 i 211):

- wszystkich źródeł i rodzajów emisji do powietrza
- wszystkich źródeł i poziomów emitowanego hałasu
- wytwarzanych odpadów oraz sposobu ich unieszkodliwiania
- wytwarzanych ścieków oraz warunków poboru wody.
- skutków oddziaływania emisji na poszczególne komponenty środowiska oraz na
- środowisko jako całość;
- istniejących lub możliwych trans-granicznych oddziaływań na środowisko
- a także uzasadnienie dla proponowanej wielkości emisji.

Art. 208. (Poś) [Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego]

ust.2 pkt 4) **w przypadku gdy eksploatacja instalacji obejmuje wykorzystywanie, produkcję lub uwalnianie substancji powodującej ryzyko oraz występuje możliwość zanieczyszczenia gleby, ziemi lub wód gruntowych na terenie zakładu:**

a) raport początkowy o stanie zanieczyszczenia gleby, ziemi i wód gruntowych tymi substancjami, zwany dalej "raportem początkowym",

ust. 4. Raport początkowy zawiera:

- 1) informacje na temat działalności prowadzonej na terenie zakładu;
- 2) informacje na temat działalności prowadzonych na terenie zakładu w przeszłości, o ile takie informacje są dostępne;
- 3) nazwy substancji powodujących ryzyko, wykorzystywanych, produkowanych lub uwalnianych przez wymagające pozwolenia zintegrowanego instalacje, położone na terenie zakładu;
- 4) informacje na temat stanu zanieczyszczenia gleby, ziemi i wód gruntowych na terenie zakładu substancjami powodującymi ryzyko stosowanymi, produkowanymi lub uwalnianymi przez wymagające pozwolenia zintegrowanego instalacje, położone na terenie zakładu, w tym wyniki badań zanieczyszczenia gleby i ziemi tymi substancjami oraz pomiarów zawartości tych substancji w wodach gruntowych, w tym pobierania próbek (...).

Art. 208. (Poś) c.d.

ust. 6. Pozwolenie zintegrowane określa także, w odniesieniu do instalacji wymagającej pozwolenia zintegrowanego:

pkt 4) w przypadku instalacji, które wymagają raportu początkowego - sposób prowadzenia systematycznej oceny ryzyka zanieczyszczenia gleby, ziemi i wód gruntowych substancjami powodującymi ryzyko, które mogą znajdować się na terenie zakładu w związku z eksploatacją instalacji, albo sposób i częstotliwość wykonywania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi tymi substancjami oraz pomiarów zawartości tych substancji w wodach gruntowych, w tym pobierania próbek;

Art. 217a. [Badania zanieczyszczenia gleby i ziemi oraz pomiary zawartości substancji w wodach]

ust. 1. Ustalając w pozwoleniu zintegrowanym sposób i częstotliwość wykonywania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi substancjami powodującymi ryzyko oraz wykonywania pomiarów zawartości tych substancji w wodach gruntowych, ... , uwzględnia się, że:

- 1) badania zanieczyszczenia gleby i ziemi wykonuje się co najmniej raz na 10 lat,
- 2) pomiary zawartości substancji w wodach gruntowych, w tym pobieranie próbek, wykonuje się co najmniej raz na 5 lat

Ustawa **o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie** dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady **w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.**

Art. 6. [Definicje]

pkt 10) stanie początkowym - rozumie się przez to stan i funkcje środowiska oraz poszczególnych elementów przyrodniczych przed wystąpieniem szkody w środowisku, oszacowane na podstawie dostępnych informacji; w przypadku szkody w środowisku w powierzchni ziemi **rozumie się przez to w szczególności stan określony w raporcie początkowym**, o którym mowa w ustawie - **Prawo ochrony środowiska** albo, jeżeli nie ma dostępnych informacji na temat stanu początkowego lub w raporcie początkowym stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko - stan zgodny z dopuszczalnymi zawartościami substancji powodujących ryzyko;

pkt 10a) substancji powodującej ryzyko - rozumie się przez to substancję w rozumieniu art. 3 pkt 37a ustawy **Prawo ochrony środowiska**;

*„37a) substancji powodującej ryzyko - rozumie się przez to substancję stwarzającą zagrożenie i mieszaninę stwarzającą zagrożenie, należącą co najmniej do jednej z klas zagrożenia wymienionych w częściach 2-5 załącznika I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP), w szczególności substancje powodujące ryzyko, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie **art. 101a ust. 5 pkt 1 (Poś)**, który stanowi, że « zanieczyszczenie powierzchni ziemi ocenia się na podstawie przekroczenia **dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi** » ”*

Poś; art. 101a ust. 5 pkt 5

KLASY ZAGROZEŃ, O KTÓRYCH MOWA W ROZPORZĄDZENIU CLP (ZAŁĄCZNIK I, CZĘŚCI 2–5)

2. zagrożenia fizyczne:

- materiały wybuchowe,
- gazy łatwopalne,
- wyroby aerozolowe łatwopalne,
- gazy utleniające,
- gazy pod ciśnieniem,
- substancje ciekłe łatwopalne rozumiane jako ciecze o temperaturze zapłonu nie wyższej niż 60°C,
- substancje stałe łatwopalne,
- substancje i mieszaniny reaktywne,
- substancje stałe lub ciekłe piroforyczne,
- substancje i mieszaniny samonagrzewające się,
- substancje i mieszaniny, które w zetknięciu z wodą uwalniają gazy łatwopalne,
- substancje ciekłe lub stałe utleniające,
- nadtlenki organiczne,
- substancje powodujące korozję metali;

3. zagrożenia dla zdrowia:

- toksyczność ostra,
- działanie żrące/drażniące na skórę,
- poważne uszkodzenie oczu/działanie drażniące na oczy,
- działanie uczulające na drogi oddechowe lub skórę,
- działanie mutagenne na komórki rozrodcze,
- rakotwórczość,
- działanie szkodliwe na rozrodczość,
- działanie toksyczne na narządy poprzez bezpośrednie a także długotrwałe lub powtarzalne narażenie
- zagrożenie spowodowane wdychaniem;

4. zagrożenia dla środowiska:

- ostre zagrożenie dla środowiska wodnego,
- długotrwałe zagrożenie dla środowiska wodnego;

5. zagrożenia dla warstwy ozonowej.

Art. 6. [Definicje] c.d.

pkt 11) szkodzie w środowisku - rozumie się przez to negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, ocenioną w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska:

- a) w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych, mającą znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych ... ,
- b) w wodach, mającą znaczący negatywny wpływ na potencjał ekologiczny, stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód lub stan środowiska wód morskich w obszarach morskich, ... ,
- c) w powierzchni ziemi, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi;

Poś; art. 101a ust. 5 pkt 5

Rozporządzenie MŚ z w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (2016)

Etap pierwszy identyfikacji terenu zanieczyszczonego obejmuje ustalenie działalności mogącej być przyczyną zanieczyszczenia na danym terenie, obecnie lub w przeszłości, z uwzględnieniem:

- 1) działalności mogącej z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi lub
- 2) w przypadku wykonywania raportu wynikającego z przepisów o pozwoleniach zintegrowanych - działalności, o której mowa w pkt 1, oraz działalności zaliczonej do działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku.

Rodzaje działalności mogących z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, wraz ze wskazaniem przykładowych zanieczyszczeń dla tych działalności określa **załącznik nr 2** do rozporządzenia.

Jeżeli identyfikacja terenu zanieczyszczonego została zainicjowana na podstawie istniejących badań zanieczyszczenia gleby i ziemi wskazujących na przekroczenie dopuszczalnej zawartości substancji powodującej ryzyko w glebie lub ziemi oraz nie jest możliwe ustalenie działalności mogącej być przyczyną zanieczyszczenia na danym terenie obecnie lub w przeszłości, przechodzi się bezpośrednio do etapu trzeciego, prowadząc dalsze badania w zakresie substancji, której dopuszczalna zawartość została przekroczona.

Etap drugi identyfikacji terenu zanieczyszczonego obejmuje ustalenie listy substancji powodujących ryzyko, których wystąpienie w glebie lub w ziemi jest spodziewane na danym terenie, z uwzględnieniem:

- 1) w przypadku oceny historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi:
 - a) analizy możliwości wystąpienia przykładowych zanieczyszczeń wymienionych w **załączniku nr 2** do rozporządzenia dla danego rodzaju działalności, które należy traktować jako orientacyjne, przy czym jeżeli dana działalność może zostać zaklasyfikowana do więcej niż jednego rodzaju działalności, należy uwzględnić przykładowe substancje dla każdego z tych rodzajów działalności,
 - b) analizy wszelkich dostępnych informacji na temat substancji powodujących ryzyko wykorzystywanych, produkowanych lub uwalnianych w wyniku działalności prowadzonych na danym terenie przed dniem 30 kwietnia 2007 r.;
- 2) w przypadku wykonywania raportu wynikającego z przepisów o pozwoleniach zintegrowanych - szczegółowej inwentaryzacji substancji powodujących ryzyko, które są wykorzystywane, produkowane lub uwalniane przez obecnie eksploatowane na danym terenie instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego, szczegółowej inwentaryzacji substancji powodujących ryzyko, które mają być wykorzystywane, produkowane lub uwalniane przez planowane na danym terenie instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego, oraz oceny, czy w danym przypadku występuje możliwość zanieczyszczenia gleby lub ziemi na terenie zakładu, z uwzględnieniem:
 - a) w szczególności substancji powodujących ryzyko szczególnie istotnych dla ochrony powierzchni ziemi,
 - b) ilości tych substancji oraz stosowanej technologii, w szczególności sposobów i miejsc przechowywania, transportu, wykorzystywania, produkcji i uwalniania tych substancji, podczas eksploatacji instalacji oraz w przypadku awarii,
 - c) charakterystyki terenu zakładu niezbędnej do dokonania oceny zanieczyszczenia, w szczególności ukształtowania terenu, pokrycia powierzchni terenu, obecności wód powierzchniowych, budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych,
 - d) stosowanych sposobów zapobiegania emisjom tych substancji do gleby lub ziemi.

Etap trzeci identyfikacji terenu zanieczyszczonego obejmuje zebranie oraz analizę dostępnych i aktualnych źródeł informacji istotnych dla oceny zagrożenia zanieczyszczeniem gleby lub ziemi na danym terenie oraz dostępnych i aktualnych badań zanieczyszczenia gleby i ziemi substancjami powodującymi ryzyko z listy ustalonej w **etapie drugim**.

2. Za źródło informacji istotne dla oceny zagrożenia zanieczyszczeniem gleby lub ziemi uznaje się:

- 1) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego;
- 2) prognozę oddziaływania na środowisko oraz raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- 3) opracowanie ekofizjograficzne;
- 4) program ochrony powietrza;
- 5) przegląd ekologiczny;
- 6) plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza wraz z opracowaniami przygotowanymi na potrzeby tego planu;
- 7) bazy danych geologicznych;
- 8) decyzje określające warunki korzystania ze środowiska.

3. Za aktualne badania zanieczyszczenia gleby i ziemi substancjami powodującymi ryzyko uważa się wyniki badań, od których wykonania nie upłynęło więcej niż 10 lat, o ile zostały wykonane przez akredytowane laboratorium oraz zgodnie z metodykami, o których mowa w **załączniku 3** rozporządzenia, a także jeżeli od dnia ich wykonania na danym terenie nie zaistniały okoliczności mogące wpłynąć na zawartość zanieczyszczenia, w szczególności poważna awaria przemysłowa, emisja lub zdarzenie mogące powodować bezpośrednie zagrożenie szkodą lub szkodę w środowisku.

Etap czwarty identyfikacji terenu zanieczyszczonego obejmuje zebranie informacji koniecznych do wykonania badań wstępnych oraz wykonanie badań wstępnych, w tym:

- 1) ustalenie grupy gruntów występującej na danym terenie oraz zebranie informacji o rodzaju pokrycia terenu, w tym roślinności i zabudowie;
- 2) lokalizację źródeł zanieczyszczeń substancjami powodującymi ryzyko, znajdujących się na danym terenie obecnie lub w przeszłości, w tym:
 - a) źródeł lokalnych - rozumianych jako zbiorniki, magazyny, ciągi transportowe, rurociągi, urządzenia techniczne, odpady, miejsca wprowadzania ścieków do ziemi oraz inne źródła o podobnym charakterze,
 - b) źródeł rozproszonych - rozumianych jako źródła emisji pyłów lub gazów do powietrza oraz użycie substancji powodujących ryzyko bezpośrednio na powierzchni ziemi;
- 3) określenie schematu lokalizacji punktów i głębokości pobierania próbek gleby indywidualnie dla danego terenu, uwzględniając informacje, o których mowa w pkt 1 i 2 i **szczegółowe wymagania dla grup gruntów**, a następnie przeprowadzenie poboru prób, wykonanie analiz fizykochemicznych pobranych prób i sporządzenie dokumentacji,
- 4) porównanie otrzymanych wyników analiz z dopuszczalnymi zawartościami, o których mowa w **załączniku 1** rozporządzenia, oraz, jeżeli istnieją do tego podstawy, analizę, czy stwierdzone zawartości substancji na danym terenie są pochodzenia naturalnego.

Etap piąty identyfikacji terenu zanieczyszczonego obejmuje przeprowadzenie badań szczegółowych polegających na określeniu indywidualnie dla danego terenu schematu lokalizacji punktów pobierania próbek w celu wyznaczenia zasięgu występowania zanieczyszczenia substancjami powodującymi ryzyko, **których występowanie zostało potwierdzone w badaniach wstępnych** i wykonanie badań szczegółowych według procedury analogicznej jak **w etapie czwartym**.

DOPUSZCZALNE ZAWARTOŚCI SUBSTANCJI POWODUJĄCYCH RYZYKO W GLEBIE LUB W ZIEMI

ZAŁĄCZNIK Nr 1

SUBSTANCJE POWODUJĄCE
RYZYKO SZCZEGÓLNIE
ISTOTNE DLA OCHRONY
POWIERZCHNI ZIEMI,
ICH DOPUSZCZALNE
ZAWARTOŚCI W GLEBIE ORAZ
DOPUSZCZALNE ZAWARTOŚCI
W ZIEMI,

ZRÓŻNICOWANE DLA
POSZCZEGÓLNYCH
WŁAŚCIWOŚCI GLEBY ORAZ
GRUP GRUNTÓW,
WYDZIELONYCH W OPARCIU
O SPOSÓB ICH
UŻYTKOWANIA

Lp.	Substancja	Dopuszczalne zawartości substancji powodujących ryzyko z podziałem na grupy i podgrupy gruntów					
		I	II			III	IV
I. METALE I METALOID							
		Podgrupa gruntów					
			II-1	II-2	II-3		
1	Arsen (As)	25	10	20	50	50	100
2	Bar (Ba)	400	200	400	600	1000	1500
3	Chrom (Cr)	200	150	300	500	500	1000

II. ZANIECZYSZCZENIA NIEORGANICZNE

III. WĘGLOWODORY

III.A. BENZYNY I OLEJE

III.B. WĘGLOWODORY AROMATYCZNE

III.C. WIELOPIERŚCIENIOWE WĘGLOWODORY AROMATYCZNE

IV. WĘGLOWODORY CHLOROWANE

V. ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN

V.A. PESTYCYDY CHLOROORGANICZNE

V.B. PESTYCYDY - ZWIĄZKI NIECHLOROWE

VI. POZOSTAŁE ZANIECZYSZCZENIA

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI MOGĄCYCH POWODOWAĆ HISTORYCZNE ZANIECZYSZCZENIE POWIERZCHNI ZIEMI, WRAZ ZE WSKAZANIEM PRZYKŁADOWYCH ZANIECZYSZCZEŃ

ZAŁĄCZNIK Nr 2

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI MOGĄCYCH Z DUŻYM PRAWDOPODOBIENIEM POWODOWAĆ HISTORYCZNE ZANIECZYSZCZENIE POWIERZCHNI ZIEMI, WRAZ ZE WSKAZANIEM PRZYKŁADOWYCH DLA TYCH DZIAŁALNOŚCI ZANIECZYSZCZEŃ

Lp.	Rodzaj działalności	Przykładowe zanieczyszczenia
Instalacje w gospodarce odpadami		
	Instalacja do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych o zdolności przetwarzania ⁶⁾ ponad 10 ton na dobę z wykorzystaniem następujących działań:	1. Metale i metaloid: 1) arsen (As), 2) bar (Ba), 3) chrom (Cr)
	Instalacja dla odpadów innych niż niebezpieczne z wyłączeniem działań realizowanych podczas oczyszczania ścieków komunalnych: 1) do unieszkodliwiania o zdolności przetwarzania ⁶⁾ ponad 50 ton na dobę z wykorzystaniem następujących działań: a) obróbki biologicznej, b) obróbki fizyczno-chemicznej, c) obróbki wstępnej odpadów przeznaczonych do termicznego przekształcania, d) obróbki żużlu i popiołów, e) obróbki w strzępiarkach odpadów	1. Metale i metaloid: 1) arsen (As), 2) bar (Ba), 3) chrom (Cr), 4) cyna (Sn), 5) cynk (Zn), 6) kadm (Cd), 7) kobalt (Co), 8) miedź (Cu), 9) molibden (Mo), 10) nikiel (Ni), 11) ołów (Pb), 12) rtęć (Hg). 2. Benzyny i oleje:

ZAŁĄCZNIK Nr 3

REFERENCYJNE METODYKI WYKONYWANIA BADAŃ ZANIECZYSZCZENIA GLEBY I ZIEMI

3. Metodyki referencyjne badania właściwości gleby lub ziemi.

Lp.	Właściwości	Metodyki referencyjne
1	Wartość pH_{KCl}	Procedura badawcza na podstawie PN- ISO 10390 "Jakość gleby - Oznaczanie pH".
2	Skład granulometryczny	Procedura badawcza na podstawie PN- ISO 11277 "Jakość gleby - Oznaczanie składu granulometrycznego w mineralnym materiale glebowym - Metoda sitowa i sedymentacyjna" albo na podstawie PKN-CEN ISO/TS 17892-4 "Badania geotechniczne - Badania laboratoryjne gruntów - Część 4: Oznaczanie składu granulometrycznego" albo na podstawie metody dyfrakcji laserowej.
3	Zawartość węgla organicznego	Procedura badawcza na podstawie PN- ISO 10694 "Jakość gleby - Oznaczanie zawartości węgla organicznego i całkowitej zawartości węgla po suchym spalaniu (analiza elementarna)" albo na podstawie PN-ISO 14235 "Jakość gleby - Oznaczanie zawartości węgla organicznego przez utlenianie dwuchromianem(VI) w środowisku kwasu siarkowego(VI)".
4	Wodoprzepuszczalność gleby i ziemi	1. Dla gruntów określonych w oparciu o PN- EN- ISO 14688-2 jako grunty gruboziarniste i bardzo gruboziarniste, należy oznaczyć współczynnik filtracji empirycznie wzorem USBSC na podstawie krzywej uziarnienia wyznaczonej na podstawie badań składu granulometrycznego. 2. Dla gruntów określonych w oparciu o PN- EN- ISO 14688-2 jako grunty drobnoziarniste lub organiczne.

Dziękuję za uwagę

Marek Matejczyk

Ekspert wiodący - Gospodarka odpadami i zasobami

Zakład Badań i Rozwoju

Tel. 32 254 60 31 wew. 235

E-mail: m.matejczyk@ietu.pl